

Driemaandelijks tijdschrift van
Natuurpunt De Ratel - Nevele
35ste jaargang - nummer 2
april - mei - juni 2023

P006418

natuurpunt

De Ratel

**MIDZOMERAVOND
DRIESSELKEN**

**CURSUS NATUUR-
VERKENNER**

**WELKOM
BEVER**

**CETTI'S
ZANGER**

**STARTDAG:
EEN VERSLAG**

KORT GENOTEERD

BOEKBESPREKING

**NIEUWS UIT DE
OUDE KALE**

Colofon

Dit is het tijdschrift van 'Natuurpunt De Ratel - Nevele', afdeling van Natuurpunt vzw in 9850 Nevele, Vosselare, Hansbeke, Poesele, Landegem en Merendree

Lid worden van Natuurpunt kan door overschrijving van 38 euro op rekeningnummer BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen of via <https://www.natuurpunt.be/steunen/lidmaatschap/inschrijven>

Voor meer informatie over onze Natuurpuntafdeling en onze activiteiten kunt u terecht op www.natuurpunt.be/nevele of bij het Dagelijks Bestuur:

- Dries Gryffroy (voorzitter),
09 371 84 33,
dries.gryffroy@scarlet.be
- Peter De Grootte (secretaris),
09 371 86 02,
peter.de.groote1@telenet.be
- Alain Devreese (ledenadministratie - tijdschrift), 0486 69 05 74,
alain.devreese@telenet.be
- Toon Spanhove (conservator Vallei van de Oude Kale), 0497 02 02 72,
toonspanhove@hotmail.com

of de overige Bestuursleden:

- Stephan Boulez,
stephan.boulez@arteveldes.be
- Valérie Lehouck,
valerielehouck@gmail.com
- Mark Waelbroeck,
marc.waelbroeck@telenet.be
- Ignace Van Dingenen,
ignace.van.dingenen@skynet.be
- Mark Claeys,
claeyscoppens@skynet.be
- Rinus Vuylsteke,
rinusvuylsteke@gmail.com
- Luc Vyncke,
luc.vyncke6@telenet.be

Voor reacties op artikels in dit tijdschrift, vragen en suggesties, eigen artikels, waarnemingen... kunt u steeds terecht bij één van bovenstaande contactpersonen of op ons algemeen e-mailadres: **natuurpuntderatel@telenet.be**

Werkten mee aan dit nummer: Toon Spanhove, Hub Vermersch, Dries Gryffroy, Rinus Vuylsteke en Alain Devreese (redactie)

met de steun van

!Deinze

Het Land van Nevele

DIGITALE NIEUWSBRIEF

Natuurpunt De Ratel - Nevele heeft ook een digitale nieuwsbrief.

Op (on)regelmatige tijdstippen, tussen onze gewone tijdschriftjes door, bezorgen wij die op je e-mailadres indien u dat wenst.

Voor ons een snelle en goedkope manier om jullie op de hoogte te brengen van actuele gebeurtenissen of activiteiten en/of jullie te herinneren aan reeds eerder in het tijdschrift meegedeelde zaken.

Wie deze nieuwsbrief nog niet ontvangen heeft en beschikt over een e-mailadres, kan een berichtje sturen naar ons mailadres natuurpuntderatel@telenet.be en we nemen je graag in onze lijst op.

www.natuurpunt.be/nevele

Facebook: Natuurpunt Nevele

Website van Natuurpunt en Partners Meetjesland:

www.NPMeetjesland.be

www.natuurpunt.be

Altijd welkom: vrijwilligers met een hart voor onze natuur

Natuurpunt is een vereniging van ruim 130.000 leden in Vlaanderen, waarvan zo'n 400 in ons werkingsgebied, het vroegere Nevele. Duizenden leden zijn actief als vrijwilliger in de lokale afdelingen en de regionale koepels van Natuurpunt. Ook bij Natuurpunt De Ratel – en in onze regionale koepel Natuurpunt Meetjesland en Partners – kunnen we rekenen op tal van vrijwilligers. Terwijl andere verenigingen het soms moeilijk hebben, voelen nog steeds heel wat mensen zich sterk aangetrokken tot Natuurpunt en zijn velen bereid hun steentje – en soms geen kleintje ... – bij te dragen.

Dat dit de laatste jaren in stijgende lijn gaat, hebben we voor een groot stuk te danken aan de verdere uitbouw van het natuurgebied in de Vallei van de Oude Kale, met een degelijk wandel- en fietsnetwerk in de directe omgeving. En daarnaast worden ook onze lokale ledenactiviteiten sterk gesmaakt, met doorgaans een meer dan behoorlijke opkomst. Zo is Natuurpunt in onze streek heel zichtbaar geworden voor iedereen met een hart voor de natuur.

De betrokkenheid van onze leden is bovendien essentieel om ook in de toekomst een kwaliteitsvolle natuur te kunnen garanderen en verder uit te breiden. Dat vertaalt zich stilaan in een vernieuwde werking in Natuurpunt De Ratel, waarbij iedereen die dat wil ruim de kans krijgt om zaken te realiseren en nieuwe initiatieven te helpen ontwikkelen.

Zo zijn we sinds vorig jaar meer gaan inzetten op educatieve activiteiten. Scholen die een klasuitstap plannen rond het thema “natuur in en rond het water”, kunnen sedert vorige lente een beroep doen op onze gidsen, die daarbij gebruik maken van een heel degelijk lespakket. Daarnaast verzorgden we in december en maart enkele geslaagde “open natuurateliers” voor kinderen en (groot)ouders (foto hiernaast), telkens financieel ondersteund door de Koning Boudewijnstichting, iets wat we zeker nog gaan herhalen in de toekomst. En dit najaar komt er een boeiende instapcursus “natuurverkenner”, heel toegankelijk voor al wie zich wat meer op natuur wil toelegeren – meer hierover elders in dit nummer.

Voor de werkdagen op onze percelen in de Vallei van de Oude Kale, met de winterse knotbeurten op kop, kunnen we bovendien een beroep doen op een steeds langer wordende vrijwilligerslijst, bestaande uit leden en niet-leden, die graag eens de handen uit de mouwen steken. Op 11 maart sloten we aan Kapel ter Durmen de reeks winterwerken af met een heel gezellige beheernamiddag (meteen ook ‘Natuurpunt-startdag’ voor een nieuw vrijwilligersjaar), waarbij we aan jong en oud een waaier van activiteiten aanboden, met lekkere cake en drankjes

als afsluiter. Je leest er meer over in dit nummer.

En dan zijn er nog de vele vrijwilligers die zich – op een manier waar ze zich goed bij voelen – inzetten voor onze afdelingswerking. Dat kan dan gaan van teksten schrijven voor dit ledentijdschrift (sommigen doen dit al tientallen jaren), over deelname aan Expeditie Natuurpunt ten voordele van de aankopen in de Vallei van de Oude Kale (ook dit jaar zijn er enthousiaste teams), tot een eenvoudige inbreng bij de concrete organisatie op onze activiteiten.

Maar het kan nog beter, met nog meer helpende handen. Iedere bijdrage, hoe klein ook, is meer dan welkom. Daarbij willen we ook gezelligheid of leuke afsluiters op activiteiten hoog in het vaandel houden, zodat meedoen met Natuurpunt voor iedereen – jong en oud – een leuke en boeiende ervaring wordt. Aarzel daarom niet om je – via een persoonlijk contact of via een mailtje aan natuurpuntderatel@telenet.be – als vrijwilliger aan te melden. En spreek zeker ook familie en vrienden aan om mee te komen naar onze activiteiten en zich aan te sluiten bij Natuurpunt. Want iedereen is welkom !

Dries Gryffroy

Activiteiten juni - september

zaterdag 17 juni - MIDZOMERAVOND AAN HET DRIESSELKEN

Een dries was tijdens de vroege Middeleeuwen een pleintje, begroeid met gras en voorzien van een drinkpoel. De dorpskudden werden er 's avonds verzameld. 's Ochtends werden de kudden, via kleine verbindingsweggetjes, naar de weiden gebracht. De dries was 'gemene' of gemeenschappelijk grond, iedereen kon er zijn vee laten drinken en grazen. Rond de dries ontstond vaak een gehucht. Bewoners van het gehucht hadden ook het kaprecht van de bomen op de dries. Met het verdwijnen van het Ancient Régime ging de gemeenschappelijke functie verloren.

Vandaag herinneren het huidige driehoekige pleintje en de drinkpoel ons nog aan een eens zo karakteristieke dries. De driesnederzetting of het gehucht wordt nog mooi geaccentueerd door de prachtige hoeven in de omgeving. Na de uitvoering van het landinrichtingsproject Oude Kale werd het Driesselken eigendom van de gemeente Nevele en nu van stad Deinze, die het beheer toevertrouwde aan Natuurpunt Nevele. De begrazing gebeurt door koeien van de naburige landbouwer.

Programma: We maken een korte avondwandeling door de Vallei van de Oude Kale. We eindigen aan onze boomgaard op het historische Driesselken en sluiten af met een drankje en een muzikaal optreden.

Vertrek om 19u aan het Driesselken, halfweg de Biezestraat te Merendree.

Het aantal deelnemers is beperkt. Inschrijven graag op <https://www.natuurpunt.be/agenda/midzomeravond-aan-het-driesselken-61911>

Levende Leiedag

zondag 11 juni 2023 vanaf 12u00
Leiemeander, Dorp 1,
Sint-Martens-Latem

Ruim aanbod geleide wandelingen met natuurgids
Boot- en kajactochten
Kinderanimatie
Workshops voor natuurliefhebbers
Activiteiten en standjes voor grote én kleine curieuzeneuzen
Doorlopend eten & drinken, live-muziek, foto-expo, bezoek Koutermolen
Vrijlaten herstelde vogels uit het vogelopvangcentrum

Alle info en volledig programma op
www.levendeleie.be

Cursus NATUURVERKENNER te Landegem september - december

Heb je zin om je in te zetten voor de natuur in de vallei van de Oude Kale? Wil je bijleren over het beheer van onze Natuurgebieden? Wie weet sta je te popelen om natuurgids te worden? Of heb je interesse voor natuur, landschap en erfgoed in het algemeen? Dan is deze cursus iets voor jou!

De cursus Natuurverkennen is een interactieve en wervelende instapcursus voor wie van de natuur houdt. Er is geen voorkennis vereist. In 6 unieke 'lessen' en 5 excursies laten de ervaren lesgevers en de lokale vrijwilligers al hun enthousiasme op je los. We dompelen je onder in de wondere wereld van onze wilde dieren en planten en gaan op reis langs de natuurgebieden in eigen streek.

Programma:

zaterdag 2 september

9u30-12u30: Kennismaking + Doelstellingen + Landschappen (Geert Bogaert)

13u30-16u: wandeling in de Kalevallei (Toon Spanhove)

zaterdag 9 september

9u30 - 12u30: Dieren (Marc Martens)

13u30 - 16u: Tocht in kleine groepjes met doorschuifstelsel (rond Schipdonkplas):

- Wateronderzoek
- Insectentocht
- Vogels (gebruik Birdnet)
- Sporenonderzoek/braakballenonderzoek

Ev. 's Avonds vleermuizenocht (Stephan Boulez)

zaterdag 23 september

9u30 - 12u30: Planten (Kristel Keppens)

13u30 - 16u: Wandeling langs het Schipdonkkanaal

Inventarisatie planten + doorgeven op waarnemingen.be + gebruik Obsidentify

zaterdag 18 november

9u30 - 12u30: Ecologie (Carlos De Wagter)

13u30 - 16u: Paddenstoelentocht (Vinderhoutse bossen) (Luc Delafaille)

zaterdag 25 november

9u30 - 12u30: Biodiversiteit en duurzaamheid (Stephan Boulez)

13u30 - 16u: Meehelpen bij een beheersactiviteit in de Kalevallei, bv. knotten

We eindigen bij een drankje bij de vuurschaal.

zaterdag 2 december

9u30 - 12u30: Afsluiting en planning

De eerste drie lessen (in september) vinden plaats in De Klaproos (bib), Stationsstraat 20, Landegem, de laatste drie in Onder het Perron (station), Stationsstraat 95, Landegem.

Deelnameprijs: 70 euro (leden Natuurpunt), 80 euro (niet-leden)

Voor meer info: claeyscoppens@skynet.be

Inschrijven kan op <https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-natuurverkennen-te-landegem-61884>. Het aantal deelnemers is beperkt tot 30 personen.

Hups dagboek

JANUARI 2023

- 01 voor iedereen een gezellig 2023
- 03 al bekomen van het feesten of was het een lauwe uitgave
- 05 in het jaar 2015 begonnen de sneeuwkllokjes nu te bloeien in mijn tuin
- 06 wie kent nog de namen van de drie koningen
- 14 prachtig zomers (lente) weer
- 15 wie verlangt nu niet naar de lente
- 21 is januari nat, leeg blijft het vat (weerspreuk)
- 22 toch is de lente op komst
- 25 niet neuten aub
- 26 we kijken al uit naar de kortste maand van het jaar
- 31 met een flinke sprong zijn we er

FEBRUARI 2023

- 01 zoals steeds beginnen we februari met de eerste dag van de maand
- 02 niet wanhopen, het mooie weer komt nog
- 03 nu en dan een meeuw glijdend boven de daken
- 07 tuingereedschap klaar na nazicht
- 09 geef je de vrij vliegende vogels nog wat voeder
- 14 is dit nu een bijzondere dag of niet
- 18 ik zie te weinig vogels, wat is er gaande
- 20 waren er in het jaar 2006 pestvogels te zien in landegem?
- 24 laatste dagen om de fruitbomen te snoeien
- 27 stop, voor je het weet zit je in maart
- 28 bijna te laat

MAART 2023

- 01 maart is een vuile taart
- 02 zullen sneeuwfoto's schaars zijn dit jaar
- 08 al speenkruid gezien dit voorjaar of een citroenvlinder
- 10 kijk, er valt toch nog sneeuw
- 15 het krieken van de dag heeft niets met kersen te maken
- 16 kauwtjes kruipen alle schoorstenen in de buurt binnen
- 19 voor mij blijven bloempotten toch vreemde voorwerpen
- 20 verpotten, verpotten, verpotten maar er is nog tijd
- 22 veel van onze mooie tradities gaan verloren
- 23 al een citroenvlinder gezien dit voorjaar
- 26 zomerru - wat een miskleun
- 29 dit jaar leren we weer geduld te hebben met het weer
- 31 nu naar de aprilse grillen

APRIL 2023

- 01 bieslook nog niet in bloei, deze maand zonder verwijl
- 04 laten we het in de maand april vooral over bloemen hebben
- 07 een bloementuin aanleggen is niet altijd evident
- 08 je hoeft niet altijd heel veel vooraf te leren
- 11 al nagedacht over het karakter van je tuin
- 13 het kan natuurlijk een wilde/half wilde tuin worden of een gelikte
- 17 doronicum, ook wel eens voorjaarszonnebloem genoemd – bloem geel
- 19 zenegroen: bloei in mei maar op de juiste plaats geplant reeds eind april – bloem paars
- 20 de donkerroze bloemen van de bergenia bloeien in april mei
- 22 helleborus bloeit van oktober tot maart – verscheidene kleuren
- 25 nu volgt de (hopelijk) zalige bloeimaand mei - in deze (alweer hopelijk) kleurrijke en geurige maand mei bedank ik de trouwe lezers van mijn dagboek – ik kan 'allevrouw en alleman' aanraden ook een dagboek bij te houden en dank nog eens iedereen die me hun appreciatie persoonlijk betuigden - **Ik wens " De Ratel " nog een lang, voorspoedig bestaan**

hub

01/05/2023

MEI 2023 – Epiloog

Juli 1990

- 1 *De teunisbloemen zie je zo openbloeien – bij windstille avonden geuren ze meters ver – de nachtvlinders mogen ook iets hebben*

Zo begon “Hups dagboek”, midden in de zomer van 1990, voorafgegaan door een korte inleiding:

Hups dagboek bevat Hup en Hub – dus Hup x Hub is Hup – een kruising of een verbastering. Tevens betekent “hups”: voorkomend en aangenaam in de omgang, aardig en opgewekt.

Nou moe !

Vanaf nu zullen onze aandachtige hupse lezertjes in dit fantastisch tijdschrift kunnen genieten van een aflevering “Hups dagboek”.

Nou moe!

Wie had toen kunnen vermoeden dat we bijna 33 jaar lang gingen kunnen genieten van “Hups dagboek”, in vrijwel elk nummer van “De Ratel” ? En meteen ook kunnen meegenieten van de sublieme natuurmomentjes in Hub’s tuin in Hansbeke, iedere maand opnieuw. Jaar in jaar uit zagen we de seizoenen, en het veel moois dat Hub in zijn tuin ontdekte, voorbijglijden. En met een kwinkslag - of een leuke (weer)spreuk - wist Hub er telkens een hupse draai aan te geven.

Toen Hub eind 2018 – begin 2019 noodgedwongen naar een ander dorp verhuisde, bleef hij ook in zijn nieuwe omgeving naar natuur speuren, of liet hij ons meemijmeren over al het moois dat moeder natuur ons te bieden heeft. En ook van een weerpraatje bleek hij niet vies, zeker als de lokale fauna of flora weer eens niet te voorschijn wilde komen.

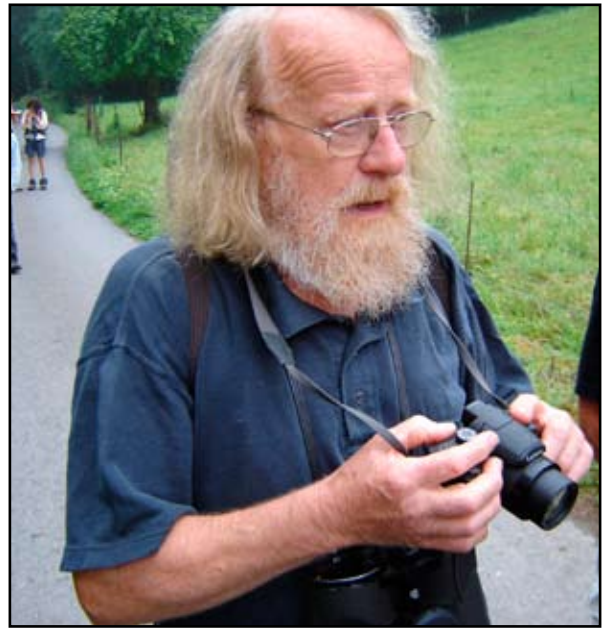
Wat vele hupse lezertjes wellicht niet weten, is dat Hub ook aan de wieg van “De Ratel” stond. Niet alleen omdat hij er in het prille begin – in 1989 – al bij was, ook omdat hij de naam voor onze vereniging – later omgedoopt tot “Natuurpunt De Ratel” – en meteen ook voor dit fantastisch tijdschrift bedacht had. Maar wat “De Ratel” precies betekent, daarover laten we hem graag opnieuw aan het woord in een volgend nummer.

Hub, nu je ‘ratelpensioen’ echt mag beginnen, wens ik je - ook namens alle vroegere én huidige lezertjes van ‘De Ratel’- heel hartelijk te danken voor die vele jaren toewijding en de ontelbare overheerlijke dagboekmomenten.

Nou moe !

Dries 29/05/2023

PS: mocht iemand een goede dagboek-uitgever kennen, dan mag die het altijd laten weten.

Nieuws uit de Oude Kale

Bevers in de Vallei van de Oude Kale!

Twee jaar geleden - op 20 april 2021 om precies te zijn - werd voor het eerst sinds mensenheugenis een bever gespot op de Oude Kale. De gelukkige vinder kon nog net een foto maken, maar veel andere sporen liet het dier toen niet achter. Een toevallige passant - concludeerden we toen - maar toch uitstekend nieuws waar we eerder al een artikeltje aan wijdden.

Vorig jaar was het opnieuw raak: een van de leden van de PFT vissersclub aan Kapel ter Durmen stuurden ons een filmpje van een bever die op klaarlichte dag passeerde lang hun vislijnen. De dagen, weken en maanden erop kregen we het dier meermaals in de kijker. Vooral tegen valavond laat het zich vaak bekijken van aan de kijkwand aan de kleine plas in het afgesloten natuurgeedeelte. Zonder rechtstreekse verbinding met het kanaal was dat niet echt de plek waar we zo snel een bever hadden verwacht, maar blijkbaar voelt het dier zich er wel thuis. Na ruim een jaar is het daar nog steeds aanwezig. En het beest doet er wat bevers doen: bomen omleggen. Rondom de plas zijn er tientallen afgeknaagde bomen, zowel aan het afgesloten natuurgeedeelte als aan het deel van de vissersclub 'PFT'.

Vorige maand vonden we sporen van bever aan de Zuurhoek: afgeknaagde wilgjes op het kleine eilandje aan de grote plas van de Zuurhoek. Het dier aan de Kapel ter Durmen was ook nog aanwezig - dit was dus een tweede exemplaar voor de Vallei van de Oude Kale! Alert voor afgeknaagde sporen, vonden we ook sporen in de Oude Kale zelf, o.a. ook vlak bij het brugje tussen de Zuurhoek en de Molenmeers. Of dit hetzelfde dier is dat er twee jaar geleden passeerde, zullen we nooit weten.

Nog verser van de pers zijn beversporen op een derde plaats in ons visiegebied: eind mei vonden we verse knaagsporen in een van onze bosjes aan het Vaardeken, een vroegere zijarm van de Oude Kale. Daar had de bever het gemunt op enkele steunpaaltjes die we in de grond hadden gestoken rond wat pas geplante zomereiken. Om de prijs te drukken hadden we daarvoor wilgenknotten gerecupereerd - duidelijk geen goed idee als er bevers in de buurt rondzwemmen, want die stokken vielen blijkbaar erg in smaak bij het grootste knaagdier van Europa.

De impact van de bever op het ecosysteem blijft voorlopig relatief beperkt: de bever vreet wel massa's wilgen, maar voorlopig beschouwen we dit nog meer als een hulp bij het beheer. Op geen enkele plek vonden we sporen van een beverdam die tot plaatselijke overstromingen zou kunnen leiden. Die dammen verschijnen typisch op de kleinere waterstroompjes - vermoedelijk zijn de Oude Kale en het Vaardeken voldoende diep voor de bever om er jaarrond te kunnen rondzwemmen. Wel zullen we ongetwijfeld enkele beheerdoelen moeten bijstellen en zullen we alleszins eerst goed nadenken als we mikken op grote bomen of bosje vlakbij de Oude Kale of Vaardeken...

De Cetti's Zanger explosie.

De Cetti's zanger? Een klein vogeltje, kastanjebruin met een grijzige borst. Het beestje is schuw en zit meestal in vochtige, ondoordringbare vegetatie. Geen wonder dat je die vogel amper voor de lens krijgt. Het beestje verradt zich vooral door een typische, zeer explosieve zang. De ANWB vogelgids omschrijft het als "*tjsie tsjewiet-sjoe-wietsjoe-wietsjoe-wie*". Of ook nog "*cettia cetti cetti ti*". Ik memoriseer het als "*Ík? ik-ben-een Cettiés! ik-ben-een Cettiés!!*". Eigenlijk een zeer toevallige onomatopoeë, want de soort is simpelweg genoemd naar de Italiaanse ornitholoog Francesco Cetti.

Het is een vogel van de landen rond de Middellandse Zee, met uitlopers richting centraal Azië. Of beter: het wás een soort van die gebieden. De laatste decennia kent de soort een enorme toename. Op Europese schaal vervijfvoudigde het aantal Cetti's zangers tussen 1980 en 2020 en is daarmee recordhouder van de sterkst stijgende broedvogel. Vanuit centraal-Frankrijk schuift de soort gestaag noordwaarts op. Tot enkele decennia geleden had je vooral in de moerassen van Harchies de kans om de soort in België te scoren. Daarna werd de kust gekoloniseerd, met o.a. strongholds in de Westhoek in De Panne en de Fonteintjes in Blankenberge. In onze directe buurt fungeerden de Schelde- en Leievallei als ware toegangspoort naar het noorden. De soort is daar o.a. vaak te horen in afgesneden meanders langs beide rivieren.

Zo'n vijf jaar geleden hoorden we ook de eerste exemplaren in en rond de Vallei van de Oude Kale. Hier en daar bleef een beestje soms enkele dagen of weken hangen. Zo werden de eerste vogels kortstondig waargenomen aan de Schipdonkplas en aan de Zuurhoek. Daarna volgden de waarnemingen elkaar vrij snel op, op steeds meer plaatsen. Dit voorjaar lijkt de soort echt wel definitief gevestigd, met minstens vijf zekere territoria in en rond de Vallei van de Oude Kale: aan de Zuurhoek, Kapel ter Durmen, Poekmeers, Priesteragemeers en aan het sas van Schipdonk.

Als je het verspreidingskaartje op waarnemingen bekeukt, valt op dat vrijwel alle Cetti's zangers gezien of gehoord worden op stukken in beheer van Natuurpunt. Op ons percelen mag hier en daar een hoekje 'wild' blijven, waar zich spontaan zeggevegetaties, riet of wilgenkoepels ontwikkelen. Dergelijke ruigere stukjes zorgen gedurende het hele jaar voor voldoende voedsel en beschutting. En blijkbaar worden die stukjes er echt wel uit gekozen door de Cetti's zanger. Zo zat er in het voorjaar van 2022 een territoriaal mannetje in de Priesteragemeers in Landegem. Het beest droeg een wetenschappelijke ring aan z'n pootje en was daardoor herkenbaar. Helaas hebben we het ringnummer nooit kunnen aflezen en weten we dus niet waar die precies vandaan komt. In de zomer, najaar en winter was het stil op vlak van Cetti's, tot er dit voorjaar opnieuw luid gezang te horen was. Dit jaar een koppel! Beide beestjes zijn ongeringd - nieuwe vogels dus - die wel exact dezelfde ruigtes en rietkragen gebruiken als hun soortgenoot vorig jaar.

Toon Spanhove

Startdag Kapel ter Durmen

Veel werken en werkjes deze winter in de vallei van de Oude Kale en omstreken. De ene arbeidsintensiever dan de andere. Om de biodiversiteit te verbeteren en om fauna en flora een kans te geven zijn er vaak ingrepen nodig in de vorm van maaien, snoeien en zagen. Of nog extremer, zoals onze vrienden van NP Tussen Leie en Schelde gedaan hebben: zij hebben pompen geïnstalleerd en een vossenraster geplaatst aan het Kasteel van Ooidonk om o.a de grutto te beschermen.

Aan Kapel ter Durmen te Merendree, een afgesloten gebied met oude zandwinningsputten, deed er zich nu een kans voor om enkele kleinere werken te combineren. Om de zandbijen (o.a. dageraadzandbij) die daar leven genoeg mogelijkheden te geven om een holletje te maken, moest de zanderige helling die daar ligt gevrijwaard worden van struiken en bramen. Ook is er vanuit het natuurbesluit gekozen om dit stukje af te sluiten van alle recreatie. Het bestaande raster krijgt een zachter karakter en wordt ingericht voor een lange termijn met een struikenrand. Dit is essentieel om vele soorten de kans te geven stand te houden. Zo is er een bever die er zijn thuis heeft gevonden en vinden vele watervogels (wintertaling, krakeend, fuut, waterhoen, meerkoet...) er hun winterrust.

Tevens werd de beheernamiddag ook een Natuurpunt-startdag. Dus iedereen was welkom! De weergoden waren ons gezind, de wind was gaan liggen en de zon scheen op ons bolleke. De opkomst was gevarieerd en talrijk. Met 26 mensen, klein en groot, jong en minder jong gingen we aan de slag. Een deel begon met het verwijderen van bramen en planten op de helling. Hier werd gekozen om de wortels niet mee uit te trekken om reeds gemaakte nestjes van de zandbijen niet te beschadigen.. De steile helling met een boom op de top zagen de jongsten al snel als een speeltuig. Ze klommen en gleden dat het een lieve lust was.

Er werden ook bramen aan de kijkwand verwijderd zodat de watervogels weer makkelijk kunnen geobserveerd worden. Enkel nog even aan de bever vragen of hij de opschietende wilgen voor de kijkmuur ook even kan neerhalen.

Het raster werd aangepakt door een meer ervaren team waarbij een 20m lange kastanje-afsluiting werd geplaatst. Het laatste stuk werd met takken ingeweven, dit geeft een zachter karakter aan de afsluiting. Om het raster straks overbodig te maken werd een rij struiken geplant (o.a. meidoorn). Die rij werd een paar dagen later door ons team "De Grijsje Knotters" met nog een rij aangevuld.

De werken gingen goed vooruit en er was steeds tijd voor een babbel. Marc luidde de pauze in en schonk warme chocomelk in voor de enthousiaste kids. Katy had voor 2 heerlijke cakes gezorgd die met veel smaak werden verorberd. Heerlijk om te zien en het deed deugd om met zoveel samen te kunnen genieten van de omgeving.

Team educatie zorgde in het tweede deel nog voor veel weetjes, en bodemdiertjes werden geobserveerd. Er werd naar de sporen van de bever gekeken, kenmerkende puntige stompen van bomen en takken. Wat wij met zagen en beitels moeten doen, doet dit zoogdier gewoon met zijn tanden, indrukwekkend!

Toen de laatste kar hout gevuld werd en de laatste bramen en takken werden opgestapeld, ging iedereen druppelsgewijs naar huis met, wat wij hopen, een glimlach en goesting om dit nog eens te doen!

Wie zin heeft om op de hoogte te blijven van komende werkdagen kan zich altijd inschrijven op onze vrijwilligerslijst.

VOOR:

NA:

Aanwezigen:

Lander en papa / Philippe en dochter / Bie / moemoe&Opa / Lucien/ Eric / Leontine met Bes en Lorien / Femke , Robbe en Merel / PJ en Aime / Jonathan / Valerie / Marc C / Dries / Lana Jonas/ Arthur / Marie / Oscar

Rinus Vuylsteke

Boekbespreking

Greta Thunberg

Het klimaatboek. Een initiatief van Greta Thunberg, De Bezige Bij, 2022, 478 p.

'Het klimaatboek' is een actueel **naslagwerk** waarin zo'n 100 wetenschappers, journalisten en klimaatactivisten beknopte bijdragen schreven.. De artikels zijn **actueel** en **bepikt in omvang tot ca max. 5/6 pagina's**. Dat bevordert de leesbaarheid en maakt dat je de bijdragen ook los van elkaar kan lezen. De artikels worden vaak aangevuld met tabellen en recent cijfermateriaal. Het boek wordt ook aangevuld met een zeer gedetailleerd trefwoordenregister.

De artikels worden aaneen geschreven door **Greta Thunberg** die de ene keer een **'introducerende' bijdrage** schrijft en de andere keer een vrij persoonlijke en vaak **'kritische reflectie'**.

Door de beperkte omvang van de bijdragen en door het enorm aantal onderwerpen is 'Het klimaatboek' eerder een standaardwerk dat je niet direct 'in één keer uitleest'.

Het klimaatboek bevat 5 delen:

1. Hoe werkt het klimaat?
2. Hoe verandert onze planeet?
3. Hoe beïnvloedt het ons?
4. Wat hebben we eraan gedaan?
5. Wat we nu moeten doen?

Het boek eindigt met een **toekomstperspectief** waarbij ingegaan wordt op hoe het nu verder moet.

Deel 1. Hoe werkt het klimaat en/of hoe is de klimaatproblematiek ontstaan?

In verschillende wetenschappelijke bijdragen wordt ingegaan op het ontstaan van de klimaatverandering door onze **CO₂ uitstoot**, de **kantelpunten** en de feedbackloops en de desinformatie vanuit verschillende lobbygroepen, en de redenen waarom we uiteindelijk niet snel genoeg in actie komen en daarom in het begin staan van een **escalerende klimaat-en milieucrisis...** maar "samen kunnen we de ergste gevolgen nog steeds voorkomen". Het is nog niet te laat om een ramp af te wenden.

Deel 2. Hoe verandert onze planeet?

In dit deel wordt een overzicht gegeven van de **factoren die ons klimaat (in negatieve zin) beïnvloeden en de impact ervan op het klimaat**. Mensen beïnvloeden het klimaat op complexe manieren... In de eerste plaats door de verhoogde uitstoot van verschillende broeikasgassen (CO₂, CO, Methaan).

Ook het **wolkendek heeft een belangrijke invloed** (het kaatst enerzijds de zon terug en heeft een functie als 'isolatie' van de warmte op aarde). Dit leidt samen tot de **opwarming van de aarde (en van het noordpoolgebied) en beïnvloedt ook de straalstroom**.

Uiteindelijk leidt dit tot **extreme weersverschijnselen** zoals extreme droogte, meer natuurbranden (Amazonegebied, arctische en gematigde wouden) en overstromingen, het smelten van ijskappen en gletsjers en het smelten van de permafrost... De opwarmende oceanen en de stijgende zeespiegel zorgen op hun beurt voor **verzuring van het oceaanaanwater** wat dan weer voor een **verstoring van de maritieme ecosystemen** en een **bedreiging van de biodiversiteit** zorgt.

Deel 3 Hoe beïnvloedt deze klimaatverandering ons?

De klimaatcrisis beïnvloedt vooral onze **gezondheid** direct of indirect door de verhoogde warmte en in combinatie met de daarmee gepaard gaande **luchtverontreiniging** en watertekorten. Er ontstaan **meer ziektes** zoals vector-

overgedragen ziektes en meer antibioticaresistentie.

Het heeft ook gevolgen op de **kwaliteit van ons voedsel**: gewassen hebben bij een verhoogde CO₂ concentratie minder ijzer, zink en eiwitten.

Op samenlevingsvlak leidt de stijging van de zeespiegel o.a. tot **klimaatvluchtelingen, milieu- en/of klimaatconflicten**. Verder leidt het ook tot **sociale ongelijkheid** en **milieu- of klimaatoorlogen**.

Deel 4 Wat hebben we eraan gedaan?

Er wordt hierbij vooral ingegaan op de **kloof tussen de maatregelen die we hebben genomen, hoever we staan en de echte oplossingen**. Er wordt vooral gefocust op de vaststelling dat we onvoldoende inzetten op hernieuwbare energiebronnen en blijven vasthangen aan de fossiele brandstoffen. We zitten met een probleem van **'matigingsontkenning'**, een **nieuwe vorm van klimaatontkenning** - waarbij we blijven vertrouwen op steeds speculatievere vormen van negatieve uitstoot: de minst oneerlijke oplossingen worden de hoogst haalbare geworden. Wetenschappers en deskundigen laten hier zien hoe groot de kloof is tussen de maatregelen die we tot nu toe hebben genomen en de echte oplossingen.

Ondanks alle mooie woorden en beloftes gaat het nog steeds de verkeerde kant op volgens Greta Thunberg.

Verder komen aan bod: het **niet beschikken over juiste en/of eerlijke cijfers** over onze klimaatdoelen, de stand van zaken m.b.t. de fossielvrije energiebronnen zoals **zonne-energie, windenergie, groene waterstof, waterkracht, kernenergie, biomassa-energie, geothermische energie** en het potentieel van het gebruiken van minder energie, het energie-efficiënter maken van onze producten en gebouwen, geo-engineering, de CO₂ onttrekking en het belang en effect van bebossing. Ook de impact van ons vervoer, het consumentisme, de recyclagemythe en de afvalproblematiek komen uitgebreid aan bod.

We moeten gaan naar **een compleet andere manier van denken op verschillende terreinen: de milieu-impact en de CO₂ uitstoot van verschillende soorten voedsel**.

De overgang naar deel 5 wordt voorbereid door enkele bijdragen over de sociale klimaatonrechtvaardigheid, ons nefast kapitalistisch economisch bestel die permanente groei impliceert en de noodzaak aan 'degrowth'... minder groei.

Deel 5 Wat moeten we nu doen?

Er wordt ingegaan op enkele fundamentele vragen over mogelijke strategieën zoals de **individuele aanpak versus een collectieve, maatschappelijke, systemische, structurele aanpak** het werken met **praktische utopieën, 'rewilding'** om onze biodiversiteit te herstellen.

Aandacht voor klimaatempathie, klimaatontkenning en het bestrijden van nieuwe vormen, klimaatrechtvaardigheid, het belang van klimaatherstelbetalingen voor de landen die het meest afzien, de lessen die wij kunnen trekken uit de aanpak van de pandemie voor de aanpak van de klimaatproblematiek. Daarnaast worden ook talrijke concrete structurele initiatieven besproken.

Het boek eindigt met enkele concrete voorstellen van wat wij zouden en/of kunnen doen in het algemeen, als samenleving, als individu en wat kunnen sommigen meer doen dan anderen zoals politici, media en TV-producenten, journalisten, beroemdheden en influencers. Een aanrader....

Ignace Van Dingenen

Kort genoteerd

Korte Keten van 14 tot 22 mei 2023

Korte keten is een manier van verkopen waarbij er een rechtstreekse band is tussen producent en consument. Op die manier kan de landbouwer zijn prijs, de productiemethode en het aanbod zelf bepalen. Met zo'n transparant systeem is hij niet enkel een ambassadeur voor zijn product maar voor de hele korte keten. Als consument krijg je in ruil verse en kwaliteitsvolle producten recht van bij de boer. Zonder veel voedselkilometers of verpakkingsafval. En bovendien ondersteun je de lokale economie. Verschillende organisaties en producenten zullen hun activiteiten waarbij ze lokale producten recht van bij de boer in de schijnwerpers plaatsen. De Week van de Korte Keten ging dit jaar door van 14 tot 22 mei 2022 en kreeg de volle aandacht op o.a. de vrijdagse boerenmarkt in Landegem.

VN Oceaanakkoord en Biodiversiteit

Dank zij een nieuw VN-akkoord worden grote delen van de oceanen beschermd en kan de biodiversiteit beschermd worden en weer herstellen. Bijna 170 landen kwamen tot een akkoord. Tegen 2030 moet 30 procent van de internationale wateren (ook volle zee genoemd) beschermd zijn. Nu is dat slechts 1,2 procent. Het is het allereerste verdrag dat de wereldzeeën beschermt...

VRT- nieuwe rubriek : klimaat en milieu

De VRT heeft een nieuwe thematische rubriek op haar website rond de klimaat- en milieuproblematiek. Voor meer informatie : www.vrt.be/vrtnws/nl/rubrieken/milieu-en-klimaat

Hernieuwbare energie. Windmolens in het Meetjesland: waar is er nog plaats?

Natuurpunt en partners Meetjesland (NPM) zijn **voorstander voor hernieuwbare energie.**

De inplanting van windenergie in onze regio moet wel grondig overwogen worden. Daarom werd een visietekst opgesteld. Bij de inplanting van windmolens moet rekening gehouden worden met de effecten op woonzones, de natuur en het landschap. Hierbij moet **rekening gehouden worden met de hinder** die de windturbines met zich kunnen meebrengen o.a. op het vlak de **grootte van de wieken en de hoogte, de afstand tot woonzones, natuurgebieden, de hinder door slagschaduw, geluidsoverlast** e.d.

Voor haar visie raadpleegde NPM naast allerlei wetenschappelijke onderzoeksresultaten en -studies ook de risicoatlas van INBO en de Europese habitat- en vogelrichtlijnen en vleermuizenroutes. Dit resulteerde in een gedetailleerde overzichtskaart met mogelijke zones voor nieuwe windmolens. Voor het Meetjesland werden 13 zones behandeld. Voor meer informatie : www.npmeetjesland.be/windmolens

Bos en Bomen in Oost-Vlaanderen

De Provincie Oost-Vlaanderen heeft haar ambitie om de provinciale natuur- en bosgebieden deze legislatuur met minstens tien procent uit te breiden vroegtijdig waargemaakt.

Begin 2019 bedroeg de oppervlakte provinciaal bos en natuur 940 hectare. Dit brengt de teller momenteel op 1042 hectare.

Voor meer informatie over het bosbeleid van Oost-Vlaanderen : <https://pers.oost-vlaanderen.be> Wat dit concreet betekent voor Deinze en Nevele kan je ook terugvinden in **de Bomenteller**.

Bomencharter en Bomenteller

Bomencharter

Via het **Bomencharter** engageren steden en gemeenten zich om een bepaald aantal bijkomende bomen ('het streefdoel') te bekomen op het grondgebied van de stad/gemeente. Het Bomencharter vormt dus een instrument om meer bomen te bekomen in Vlaanderen. Op die manier staat het Bomencharter symbool voor de collectieve strijd die we voeren tegen de klimaatopwarming.

De telling van het aantal geplante bomen vormt een wezenlijk onderdeel van het Bomencharter.

Voor meer informatie over de bomencharter : www.bomencharter.be

Bosteller

De bosteller geeft een **overzicht van het aantal bomen dat in een bepaalde regio sinds 1 oktober 2019 werden geplant.** Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen nieuw bos en compensatiebos. Momenteel staat de teller in totaal op 3362311 bomen.

Via een overzichtskaart krijg je ook de specifieke gegevens voor Deinze en de deelgemeenten

Voor meer informatie : www.bosteller.be

Stikstofdecreet: Programmatorische aanpak Stikstof (PAS)

Stikstof wordt uitgestoten (= **emissie**) en daalt neer (= depositie) op het land of in het water. Stikstof is één van de **voornaamste voedingsstoffen** voor planten... maar **te veel stikstof** zorgt voor 2 problemen: het **zorgt** voor '**vermesting**' of '**eutrofiëring**' waardoor bepaalde planten (brandnetels, bramen, grassen....) te snel en in te grote hoeveelheid groeien en daardoor andere planten overgroeien. Daarnaast zorgt te veel stikstof ook voor **verzuring** waardoor stikstof- en zwavelverbindingen ontstaan die de opname van bepaalde voedingsstoffen (o.a. calcium, magnesium en kalium) bij planten bemoeilijken en kan leiden tot waterverontreiniging.

Samengevat : te veel stikstof zorgt dus voor minder planten- en diersoorten waardoor de **biodiversiteit afneemt en de natuur verarmt**. Het evenwicht in de natuur, het ecosysteem geraakt verstoord.

Voor **algemene didactische video's en info** over de oorzaken, de gevolgen en de aanpak verwijs ik graag naar de website van natuurverenigingen of naar de VRT op www.vrt.be/vrtnws/nl/rubrieken/milieu-en-klimaat en naar Youtube : [\(127\) Stikstof: wat is het probleem en hoe lossen we het op. - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=RmH9JSwO9vc) en www.youtube.com/watch?v=RmH9JSwO9vc

Voor **wetenschappelijke informatie** verwijs ik naar de website van het Departement omgeving <https://omgeving.vlaanderen.be/stikstofbeleid-pas-programmatorische-aanpak-stikstof> .

Voor de **conceptnota PAS**: <https://omgeving.vlaanderen.be/sites/default/files/2022-03>

Voor het **debat** zelf verwijs ik graag natuurlijk graag naar de VRT.

De **dag van de Aarde** vond dit jaar plaats op 22 april.

Biodiversiteit

Duizend onderhandelaars uit 164 landen hebben 2 weken vergaderd over een akkoord om het verlies aan biodiversiteit tegen te gaan.

De onderhandelingen zijn mislukt, er is geen slotakkoord. De landen hebben afgesproken om in juni een bijkomende onderhandelingsronde in te richten in Nairobi, Kenia.

Klimaatplan Deinze

Een aantal maanden geleden organiseerde de stad Deinze een participatiemoment via een 'Klimaatcafé.' De input zou ook de input vormen voor het klimaat-mitigatieplan van Stad Deinze dat - als alles goed gaat - geagendeerd wordt op de gemeenteraad van 21 juli.

Op **maandag 16 mei** werd op het stadhuis een terugkoment georganiseerd.

Het laatste (6de) IPCC rapport rond de klimaattransitie voorspelt niet veel goeds i.v.m. met de opwarming van de aarde. Met het huidig internationaal beleid stevenen we af op meer dan 1,5 °C. Het doel is nog steeds in zicht maar we zullen dringend een stapje moeten bijzetten.

Voor meer informatie : www.deinze.be/klimaatplan

Federaal Klimaatplan

De Ministerraad keurde op 21 april 2023 de federale bijdrage aan het geïntegreerd Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP) 2021-2030 goed. Dit is een belangrijke stap voor de verdere actualisering van dit nationale plan.

In het plan worden een reeks doelstellingen en maatregelen opgesteld die dienen bij te dragen aan de 55% uitstootvermindering tegen 2030 die eerder al op federaal vlak goedgekeurd was. De belangrijkste items zijn de bijkomende ambities inzake hernieuwbare energie: de offshore-windenergie, de inzet op waterstof, een verhoogde aandacht voor energiezekerheid en de betaalbaarheid van de energiefactuur. Op klimaatvlak wordt een uitstootvermindering van 118 miljoen ton CO₂-equivalenten en 25 miljoen ton bijkomende uitstootvermindering nagestreefd.

Voor meer informatie : www.klimaat.be

Voor een kritische bespreking : www.natuurpunt.be; www.bondbeterleefmilieu.be; www.greenpeace.be

Proper water in Deinze : Big Jump op 9 juli 2023

Op 9 Juli 2023 om 15u, organiseert stad Deinze een Big Jump. Iedereen kan dan springen in de Leie om op een feestelijke manier aandacht te vragen voor proper water.

Voor meer info : www.deinze.be/milieu-klimaat-en-natuur

Ecocide opgenomen in het strafrecht

'Ecocide' refereert aan de grootschalige beschadiging, de vernietiging of het verlies van ecosystemen ☞ ernstige schade aan de natuur die wijdverspreid of langdurig is. Denk bijvoorbeeld aan ernstige olie lekken zoals Deepwater Horizon, of de ontbossing van het Amazonewoud voor veeteelt en mijnbouw. Zo'n vernietiging maakt onze aarde onleefbaar en voedt de biodiversiteitscrisis en klimaat ontwrichting.

België is daarmee het tweede land in Europa, na Frankrijk, dat ecocide in het strafrecht zou willen.

Voor meer info : www.stopecocide.be/nl

Ignace Van Dingenen

AGENDA

ZATERDAG 17 JUNI

MIDZOMERAVOND AAN HET DRIESSELKEN, BIEZESTRAAT TE MERENDREE

AFSPRAAK OM 19U

INSCHRIJVEN OP <https://www.natuurpunt.be/agenda/midzomeravond-aan-het-driesselken-61911>

ZATERDAG 2 SEPTEMBER

START CURSUS NATUURVERKENNER

DE KLAPROOS LANDEGEM

INSCHRIJVEN OP <https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-natuurverkenner-te-landegem-61884>

EN NOTEER ALVAST

ZONDAG 24 SEPTEMBER

BOOMGAARDENDAG IN DE GEMEENTELIJKE BOOMGAARD, DOPERSHOEK MERENDREE

ZONDAG 15 OKTOBER

PADDENSTOELENWANDELING IN DE KEIGATBOSSEN TE ZOMERGEM

**MEER INFO VIA ONZE
DIGITALE NIEUWSBRIEF,
WWW.NATUURPUNT.BE/NEVELE
OF FACEBOOK NATUURPUNT NEVELE**